

בַּצְרוֹן

נוסד עלי ידי חיים משרנוביץ (רב צעיר) ז"ל

שנה כ"ד (כרך מ"ו) חשוון-כסלו, תש"ג חוברת ב' (234)

הוויכוח על הפליטים והאינטרנציונל השחור

מאת יצחק עברי

הוויכוח על הפליטים הערבים, שעודנו בעיצומו על במת אר"ם, לא הביא השנה הפתעות מיוחדות. פרט לקו אופייני אחד. שעם שאינו חדש עמנו, הובלט הפעם הבלטה יתרה: קו השותפות המלאה והאחוה, עד כדי הזדהות גמורה, שבין נציגי ערב והאינטרנציונל השחור, הוא האינטרנציונל הנאצי-פאשיסטי, שכבר עמדנו על טיבו במאמר קודם. מבחינה זו אנו צריכים להיות אסירי-תודה למר שוקירי, הפליט הפלשתינאי המקצועי. המשמש נציגו של מלך סעודיה ועולה-לרגל למוסקבה, סוגד למכה ולקרמל כאחד, ומחווה קידה ל"טאקוארה" בבואנוס-אירס לג'ורדאן בלונדון ולרוקוול בוואשינגטון. כל זה — בשם אחדות ערב ושנאת ישראל והיהודים חסרת-המעצורים. אך כל הסבור, שהאיש שוקירי הוא יוצא מהכלל ושאר נציגיהן ודבריהן של מדינות ערב באו"מ הם פחות קיצוניים — טעה טעות מרה. נציגי מצרים ועיראק, סוריה והלבנון תמכו בעמדתו של זה תמיכה מלאה. ואפילו נציגו של חוסיין מלך הירדן, מלך אביון שממלכתו אינה מתקיימת אלא ובעיקר בזכות זה שצה"ל מפריד בינו ובין חילותיו של נאצר בכוח האיום, כי ישראל לא תעמוד מנגד אם הללו יפלו לעבר הירדן מזרחה — אפילו הוא חרץ לשון והחרה-החזיק אחריו בהתחרות המתמדת על כתר הפטריוטיזם הערבי העליון, שפירושו, להלכה ולמעשה, שנאת ישראל קיצונית עד כדי שיתוף פעולה מלא עם הנאצים לסוגיהם בכל חלקי העולם.

נמצא, כי לכאורה, לא נשתנה דבר בעמדת רוב מדינאי ערב מימי אותו שחיק-עצמות בראשית שנות השלושים ומשנות השואה של מלחמת העולם השנייה. שעה שהמוני ערב החשוכים ומנהיגיהם התפללו לנצחוננו של ה"ציר" ואף סייעו לסוכניו ככל אשר מצאה ידם, מתוך ההנחה האווילית, כי בנצחוננו — להם נצחון! שנאת היהודים והאיבה לדימוקרטיות בכלל, ולבריטניה וצרפת בפרט, העלו אז את עמי ערב על פסים, שלא סרו מהם אלא למראית עין, סמוך לסופה של המלחמה, כאשר כבר נראה לעין כל, כי משחקם של היטלר ומוסוליני הוא משחק אבוד. עתה, כשהתחילו עולים שוב בשדהו הסחוף של עולם נבוך ומבולבל. סוער ונסער, עשביו השוטמים של הנאציזם והפאשיזם, התחילו מדינאי ערב, מלכיהם ורודניהם, נאחזים בעשבים שוטים אלה כבקש-הצלה מתוך ההנחה, כי הם עלולים להיוושע מן "הברית הטבעית" בין האינטרנציונל השחור ובין העולם הערבי — בשם אחוות השנאה לישראל ואחדות הצמאון לרכוש ודם יהודי.

צא וראה, כי לא נמצא במשך כל אותו וויכוח על במת ארם אפילו נציגה של מדינה אדירה אחת, שיעלה על הבמה הבינלאומית, שלא נוסדה מעיקרה אלא לשם שמירת השלום והאחוה הבינלאומית וההגנה על זכויות עם ואדם, ויערער על עצם הרשות שניתנה לשוקיירי ולחבר מרעיו לדבר כפי שדיברו, ולהשמיץ כפי שהשמיצו. היו"ר בניטס מאקוואדור, יו"ר הוועדה המדינית, אף הסביר בפירושו, שאין בידו לאסור את הדיבור בסגנון זה או אחר. אף המוחים בשם ארגונינה וארצות דרום אמריקניות אחרות — רק להגן על שמן הטוב שלהן נתכוונו, ולהוכיח, שארגונינה הנאציים הם בבחינת כמות מבוטלת וחסרת השפעה, אך לא ניסו כלל לערער על זכותו של שוקיירי להאשים את ישראל, במעשים "נאציים", או לשבח את הנאציזם ההיטלריסטי וה"טאקואריסטי" על המעשים שעשו, ושבדעתם לעשות, ביהודים שנואי-נפשם.

חופש הדיבור — עד היכן

שמענו מפני יהודים טובים כאן ובאנגליה את הסברה המשונה, ששמירת הדימוקרטיה מחייבת מתן חופש גמור למסיתים נאציים להסית כאוות נפשם, כל עוד אינם עוברים מדיבורים למעשים. נאמר לנו גם כן, כי איסור אסיפות וגאומי הסתה מהווה תקדים מסוכן, העלול להיות לרועץ למיעוטים, בכלל, ולמיעוט היהודי בפרט, בארצות הדימוקרטיה. אילו קבוצות סטודנטים באוניברסיטאות מסוימות, ומהן — מכובדות, כבר הזמינו בעבר את מוזליי ואת רוקוול להרצות לפניהם את עיקרי תורתם, ושוב — בשם חופש הדיבור והוויכוח. וישנם יהודים המוכנים למסור את נפשם על חופש הדיבור והוויכוח, בחינת "ייהרג ואל יעבור", או בנוסח מימרתו הידועה של וולטייר, והכל בשם הדימוקרטיה הצרופה.

אולם, צדקו האומרים, כי יש שחיתות של אלימות המונית ורצחנות גזענית, שאינה נופלת בחומרתה משחיתות מינית, או כל שחיתות אחרת שמוליכה את הפרט למעשים פליליים נתעבים, וכשם שאין אדם שפוי בדעתו מציע שאוניברסיטה פלונית תערוך וויכוח, שבו יופיעו אנסים, מרצחים וקוביוסוסים וילמדו זכות על מעשיהם. כך אין לתת לדוגלים בשם שיטת היטלר להרצות ברבים את

נימוקיהם, הבאים להכשיר רצח עם ושאר מעשי אלימות ומלחמה, הקמת מחנות-ריכוז והתעללות גזענית, הנובעים ממנה. ואם רצח יחיד או מעשה-אונס אינם בגדר עניין הנתון לוויכוח — מה טעם מותר להתווכח על רצח המונים, על טבח עמים שלמים ועל „סלקציה“ גזענית לשם הוצאה להורג לפי תור מסויים במשפחת העמים? האם משום כך, בלבד, שלרצח המונים זה ניתן צביון חברתי-מדיני? אכן, אוי לו לדור שמאשריו מתעים אותו בדיבורי-סרק על הצורך לשמור את חירות הדימוקרטיה בטהרתה, אם הדימוקרטיה של שנות הששים מוליכה, חלילה, לקראת השתלטות של האינטרנציונל השחור — כאשר אירע בשנות השלושים באירופה — מי מאתנו ירצה ביקרה? יהודי העולם, כיהודי מדינת ישראל יודעים שאין להם שיוך אלא במשטר של חירות ושל דימוקרטיה אמיתית. אך אלים ומרצח התולה עצמו באילן הדימוקרטיה כדי להיבנות מחורבנה — מה טעם לסייע בידו? ומה טעם להוסיף על חירויות הדימוקרטיה המשוריינות גם את חירות ההסתה הגזענית?

העמדה האמריקנית בשאלת הפליטים

ביום ג', 11 בדצמבר, שמענו נאום של נציג ארה"ב, מר קארל רוואן, בדבר העמדה האמריקנית בשאלות סוכנות הפליטים, המו"מ הישיר בין ישראל למדינות ערב, ומאמצייה של וועדת הפיוס, המסקנה הכללית הנובעת מנאום זה היא, שאין ממשלת ארצות הברית מוכנה כרגע להכניס ראשה בין שני הרים אלה של יחסי ישראל-ערב ושל פתרון שאלת הפליטים. כשם שאין אמריקה מוכנה לתמוך בהצעת ד"ר ג'ונסון בשאלת מתן חופש ההכרעה לפליטים, הנתונים — כידוע — ללחץ ישיר של ממשלות ערב והעלולים לתבוע החזרתם לישראל במטרה היחידה של הריסת המדינה מבפנים, כך אין היא מוכנה לתמוך בהצעת ההחלטה של י"ח המדינות האוהדות את שאיפת ישראל למו"מ של שלום לאלתר, ותובעות ממדינות ערב להסכים למו"מ ישיר ומיד. ממשלת ארה"ב טוענת, שאין השעה כשרה לכך, ואשר לסוכנות הפליטים, הריהי מציעה להאריך קיומה לשנה נוספת (עד סוף יוני, 1964).

כללו של דבר, וואשינגטון מוכנה לשלם שוב כופר-נפש מדיני, ולשאת בעול תקציבה של סוכנות הפליטים במידה ניכרת, ובלבד שתזכה לאורכה של שנה נוספת ותיחלץ מן המצב הבלתי-נעים של קיטרוג גלוי על מדינות ערב, בשעה שנציג ברית המועצות תומך בעמדה הערבית ואם גם בלשון קצת פחות נמרצת משתמך בה אשתקד. אגב, הבדלי-נוסח קלים הם לפעמים תוצאה של סגנון אישי של כל נציג ונציג סובייטי, ולא דווקא תוצאה של שינוי במדיניות, שאין לראותו עדיין אפילו באמצעות עדשה מגדלת.

עם זאת, עלינו להיות מרוצים מזה, שמזכירות המדינה נכנעה כנראה לדעת „הבית הלבן“ בעניין הדו"ח של ד"ר ג'ונסון על הפליטים והמלצותיו, ולא העמידה את מדינת ישראל במצב קשה וכמעט בלתי-אפשרי של כפיית רצון או"ם על מדינה ריבונית בעניין כה חיוני כחופש הכרעה על שמירת בטחונה מפני כניסת מאות אלפי בני „גיס-חמישי“ לגבולות הארץ, בטרם תיפתר שאלת השלום בין

ישראל לשכניה. כן יש לראות כהישג חיובי את קביעתו של מר רוואן על במת או"ם, כי ההצעה של כמה מן הארצות המוסלמיות באסיה, (אפגניסטן, פאקיסטאן ואינדונזיה) שהא"ם ימנה אפוטרופוס לרכוש הערבי בישראל — «כמוה כנסיון לחתור תחת יסודות עצמאותה של מדינת ישראל». לכאורה, קביעה זו היא בגדר דבר המובן מאליו. כשם שהוצאת ההכרעה הסופית בעניין החזרת פליטים מידי ממשלת ישראל ועמה — כמוה כפגיעה בריבונותה ונסיון לערער את עצמאותה ערעור סופי ומוחלט. אף על פי כן, אנו חיים בזמנים, שבהם נודעת חשיבות יתרה לכך, אם מעצמה אדירה כארצות הברית מאשרת «דברים המובנים מאליהם» בפה מלא, או בשפה רפה, או גם — עוברת לסדר־היום מתוך שתיקה גמורה. אלמלא אמר נציג ארה"ב מה שאמר, היו הערבים מפרשים דבריו כסימן מובהק להחלשת עמדות־המגן הדיפלומטיות של ידידי ישראל באו"ם. עכשיו שאמרם — תיראה ההצעה «האסייתית-מושלמית» כצעד פרובוקאטיבי שבויים ע"י מדינאי ערב ושאינו להתייחס אליו ברצינות. משום שהוא חוזר ונשנה כל שנה, ועיקר כוונתו — הקינטור.

מחאה שלא באה

יתר על כן, גם אם נציג ארה"ב טען בפירוש שעדיין אין השעה כשרה למו"מ ישיר בין ישראל לערב — הרי רמז, בו בזמן, כי היוזמה החשאית להביא את שני הצדדים לידי התקרבות הדדית תימשך גם בעתיד. ומכאן ניתן ללמוד, לכאורה, כי הנשיא קנדי עדיין לא וויתר על תכניתו להביא לידי התפייסות ישראלית-ערבית, גם אם אינו מוצא ששעה זו היא השעה הנכונה להפעיל השפעתו בכיוון זה.

מאידך גיסא, נהג נציג ארצות הברית כנציגי שאר אומות (להוציא נציגיהן של דניה ושל אפריקה המרכזית) ולא מיחה נגד ההשמצות והעלילות של שוקירי ומרעיו על ישראל ואף לא נגד הזדהותו של זה עם הנאציזם הבינלאומי ונגד טענתו שיהודי אמריקה בוגדים במדינתם. אמנם, האשמות ועלילות מסוג זה כבר השמיע שוקירי בעבר ולא זכה לתשובה מצד זה. אולם, דומה, שהפעם הגדיש את הסאה, שעה שהצהיר על הזדהות עם «האינטרנציונל השחור» ביבשת זו ובשאר חלקי העולם — ומן הדין הוא, שהנציג, הדובר בשם הנשיא קנדי והאומה האמריקנית, יזכיר לו, כי לא הוא המוסמך להוצאת תעודות-נאמנות או אי-נאמנות לאזרחי אמריקה ולחלק ביניהם ציוני פטריטיזם, ושדיבוריו מהווים התערבות בלתי ניסבלת בענייניה הפנימיים של המדינה ופגיעה בשמם הטוב של אזרחיה; התערבות ופגיעה מצד פרקליט פלשתינאי לשעבר, הנאמן לכמה אדונים ולקוחות בבת אחת, והנהגה מהכנסת אורחים אמריקנית ומנצלה לרעה.

לא כל מדינות ערב שואפות מלחמה

נוכח הסתה פרועה זו המתנהלת על במת או"ם ימים רבים באין מכלים דבר, טוב לשמוע ממשקיף נבון־דבר כהרולד ווילסון, מי שנחשב כשר־החוץ ב«קבינט הצללים» הבריטי, שחזר מביקור במזרח הקרוב ובישראל, כי ישנן מדינות

ערביות, שהיו מוכנות לעשות שלום עם ישראל אלמלא היו חוששות מפני הסתה מבחינן והפליכות חצר" (מאורגנות על ידי נאצר) בעקבות צעד כזה.

טוב לשמוע גם כן דבר-אמת בנידון הפליטים הערבים והאחריות לגורלם מאת ערבי אובייקטיבי ובלתי-תלוי כפרופ. ה. ב. שרעבי, המלומד הנודע והמומחה לענייני המזרח התיכון, בספרו החדש "מימשל ומדיניות במזרח התיכון במאה העשרים" (*), שבו הוא אומר: "מנהיגי ארצות ערב יודעים יפה-יפה, שלא ייתכן להחזיר לישראל את כל הפליטים כולם, ששום ממשלה ישראלית לא תוכל להסכים לשינויים ניכרים בגבולות המדינה, ושאינן להפוך את ירושלים, בירת ישראל, לעיר בינלאומית". והוא מסיק, שאם מנהיגי ערב מסרבים, בכל זאת, לכרות ברית שלום עם ישראל, הם נוהגים כך, בעיקר, בשל "התועלת המדינית שהם מקווים להפיק מסירובם זה" ולא בשל "הפגיעה בצדק" ... במלים אחרות, המלומד הערבי הנכבד מודה, שלא טובת הפליטים היא לנגד עיני מדינאי ערב, כי אם חשבון הרווח וההפסד של מדיניות-הסחיטה שהם מנהלים במזרח התיכון קרוב לחמש-עשרה שנים רצופות, מיום שנכשלה תכניתם להטביע את עצמאות ישראל באש ודם.

פרופ. שרעבי קובע בספרו החשוב, בפרק, שבו הוא דן במדינת ישראל, כי מדינה זו מהווה "תופעה מיוחדת במינה כגוף מדיני וכקיבוץ תרבותי כאחד. והיא המדינה המלוכדת והמאוחדת ביותר במזרח הקרוב". זהו שבח גדול, בפרט כשהוא בא מצד מלומד ערבי הרואה את חלומו של נאצר להיות לכמאל אטא-טורק ערבי כ"עורבא פרח", ואת תכניתו על אימפריה ערבית-מושלמת-אפריקנית כהזייה. ההוכחה הטובה ביותר לחוסר בסיס לתכנית של אימפריה מושלמת היא עובדת ידידותן של כמה ממדינות אפריקה עם מדינת ישראל. תאמרו: אלמלא דר פרופ. ערבי זה באמריקה, לא היה בן-חורין לומר מה שאמר. אך אין עובדה זו גורעת מנכונות ניתוחו ועדותו.

עדות טובה לידידות ישראל-אפריקה ניתנה עתה שוב באו"ם על-ידי מישל גאלין-דוהאטי. נציג הרפובליקה של אפריקה המזרחית, שעה שקבע בוויכוח על הפליטים, כי "אין ספק שמדינות-ערב עשו מעשה תוקפנות נגד המדינה החדשה", ושבמשך 14 שנים רצופות לא גילו רצון לקלוט את "אחיהם הפליטים". בקראו למו"מ על שלום בין ישראל לערב ובצינו נכונותה של ישראל למו"מ כזה, הבליט את צדקת העמדה הישראלית, שמו"מ על השלום קודם לכל מו"מ לפתרון שאלת הפליטים.

* Government And Politics In The Middle East In The 20th Century, by Prof. H. B. Sharabi, Van Nostrand Publishing House, 300 pp. \$8.75, 1962.